

A BANYÁS

ELŐFIZETÉSI ÁRA:
Egész évre 12 K. Félévre 6 K.
Negyedévre 3 K.
HIRDETÉSEK DIJSZABÁS S ERINT.

Felelős szerkesztő:
Dr. BISCHITZ BÉLA

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, VII., Abonyi-utca 11. Földszint.
TELEFON 108-00.

Közlemények átvételét csakis a forrás megnevezésével engedjük meg.

Magyarország egy évi bányászata.

A ország összes bányászati és kohászati szakkörei nagy érdeklődéssel várták az 1908-ik évi bányászati statisztika megjelenését, mert ez az év volt az intenzívebben üzött kincstári bányászat első éve és mert a múlt év végéig forgalomba került adatokra a legellentétebb hivatkozások történtek. Joggal néztek tehát a szakkörök érdeklődve, várakozón a statisztika megjelenése elé, mert ebből reméltek az 1908. év bányászati eredményeiről teljesen tiszta képet nyerni.

A szakköröknek ezt az érdeklődését azonban az 1908. év bányászatáról összeállított statisztika nem elégitette ki teljesen, mert az ez évi statisztika meglehetősen hiányos az előbbi években kiadott statisztikákkal szemben, mert tisztán csak arra szorítkozik, hogy a végeredményeket összegezze, míg az előbbi években kiadott statisztikákban befoglalt egyes vállalatok és telepek fejlődéséről ez a statisztika nem számol be.

A statisztika e csonkaságának állítólag több oka van, amelyek között nem a legérdektelenebb felcmlíteni, hogy például a Rimamurányi vasmű sérelmesnek tartotta, hogy üzleti eredményeit tárgyilagosan nyilvánosságra hozzák és tiltakozott ez ellen az akkori pénzügyminiszternél.

A pénzügyminiszter, ugy látszik, helyesnek és indokoltnak ismerte el ezt a tiltakozást és annak értelmében járt el, amikor az 1909/29.387-ik számú leiratával megtiltotta az egyes művekre és vállalatokra vonatkozó termelési adatok nyilvánosságra való hozatalát.

Hogy ebben a kérdésben igaza volt-e az akkori pénzügyminiszternek vagy nem, annak a vitatásába most nem akarunk belemenni, csupán csak annyit tartunk ez ügy érdemére vonatkozólag megjegyezni, hogy a termelési adatokat legalább is évenként egyszer az egész világon publikálni szokták, sőt a legtöbb államban ez a publikálás havonta meg szokott történni.

Egyébként, amint az 1908. évi statisztikából látható, ebben az évben ugy a bányatermékek mennyisége, mint azok összértéke emelkedett. Ez az emelkedés a szén- és vastermelés nagymérvű fokozása következtében a termelés értékénél 12.8 százaléknyi volt, amivel az összérték 145,370,243 korona lett.

A fémbányászat, sajnos, egyre hanyatlott és a viszonyok javulására a közeljövöben kevés kilátás van. Ez a hanyatlás különösen az aranybányászat terén feltünő, ahol az évi termelés apadása 211.6 kilogramm volt 692.075 korona értékben. Hanyatlást mutat fel az ezüst és az ezzel összefüggő ólomtermelés is. Az 1908. évi összes ezüsttermelés 12.612 kilogramm volt 1,115.596 korona értékben, azaz az össztermelés értéke 154.133 koronával volt kisebb, mint az 1907. évben. Az ólomtermelés ha nem is hanyatlott, de stagnált, aminek oka talán az ólomárak nagymérvű esésében is 46 koronáról 32 koropára estek keresendő.

A rézbányászat iránt némi érdeklődés volt észlelhető, dacára annak, hogy a réz ára 233 koronáról 146 koronára süllyedt. Ez érdeklődésnek tulajdonítható, hogy az 1908. évi rézérctermelés, az 1907. évben termelt 39.035 métermázsával szemben, 158.787 métermázsára emelkedett. A rézbányászat azonban sajnos, azóta megint meglehetősen nagy nehézségekkel küzd, így a dévai rézbánya-vállalat már be is szüntette üzemét, a dobsinai rézbányavállalatnál pedig szintén a legkülönbélebb zavarok vannak.

A vaskohászat által nyert termékek mennyisége 43.56 millió koronára emelkedett, ami 30%-os emelkedésnek felel meg. Ez az emelkedés csak a magánvállalatoknál tapasztalható, a kincstári vasérctermelés 2,639.744 métermázsáról 2,494.767 métermázsára hanyatlott, míg a magánbányák 14,020.457 mázsás termelése 16,869.307 mázsára emelkedett és ebből nem kevesebb, mint 7,270.000 métermázsát exportáltunk részben nyersen, részben pörkölt állapotban.

A petroleumtermelés ügye nem sokat haladt 1908-ban. Kőrösmezőn 142 métermázsas, Szacsalon

300, Szelencén pedig 1673 métermázsa nyersolajat termeltek. A zárt kutatmányokkal való üzérkedés még mindig nagyon élénk ezen a téren is, 33 kutató 727 zárt kutatmányon foglalt le petroleumterületeket, de csak két kutató dolgozik úgy, hogy azt egészen komolyszámba lehessen venni.

Az 1908. évi statisztika legérdekesebb része a szénbányászatra vonatkozó rész. A termelt szén a bányá- és kohótermékek értékének 54,2%-át teszi, vagyis hazánk bányászati termékeinek a vas és a szén négyötöd részét alkotja. Az 1908. évi összes széntermelés 83,619.141 métermázsa volt 78,656.241 korona értékben, még pedig barnaszén-termelésünk 62,540.217 korona értékű 71,514.724 métermázsa volt, feketeszén-termelésünk pedig 16,116.324 korona értékű 12,104.417 métermázsa. Vagyis míg barnaszéntermelésünk, mint mennyiségileg, ugy értékben is növekedett, (3,389.221 métermázsaival és 9,690.000 koronával) addig feketeszén-termelésünk csak értékben növekedett, de mennyisége csökkent. Szénbányáink fokozott mértékben érezték a szakmunkások hiányát, aminek főképen az az oka, hogy a kincstári ugynevezett szénterületeken igen sok munkaerőt kötöttek le. A munkáslétszám a szénbányáknál 5139-el 41.259-re emelkedett.

Végül nem hagyható szó nélkül a statisztikából kirívó zárt kutatmányokkal való üzérkedés. Egyes szakemberek úgy vélik, hogy a zártkutatmányokkal való üzérkedésnek szinte megdöbbentő emelkedése összefüggésben van az állami szénbányászati akcióval. Hogy igazuk van-e ezeknek, azt nem vitatjuk, de annyi tény, hogy 1908-ban szénre körülbelül 15.000 zártkutatmányi engedélyt kértek ki. Igaz, hogy ezek után az állam évente 120.000 korona felügyeleti illetékhez jut, de ezzel szemben viszont tény az, hogy így a spekulatív elemek széleskörű hegyzárásokat eszközölve, megakadályozzák azt, hogy komoly vállalkozók a szénbányászatot tovább fejleszthessék.

Törvényelőkészítés.

Az ipartörvény módosítása. Vélemények az ipar gyakorlásáról valamint az ipari és kereskedelmi alkalmazottak védelméről szóló törvényjavaslat előadói tervezetére.

III.

A törvényjavaslat 10. §-a: Üzletvezető e törvény szerint csak az lehet, a ki saját személyében mindazokat a kellékeket ki tudja mutatni, a melyek e törvény szerint az illető iparnak önállóan való gyakorlásához szükségesek.

Ha az ipart jogi személyek részére vagy özvegyi jogon vagy kiskorúak javára üzletvezető alkalmazása mellett folytatják, ebben az esetben a törvényben vagy a törvény alapján kiadott rendeletekben foglalt szabályok betartásáért az üzletvezető felelős. Ellenben ha az üzletvezető a törvénybe ütköző cselekvést vagy mulasztást a jogi személy akaratának kifejezésére jogosított vagy jogosítottak, illetve az esetben a törvény ellenes

cselekvésért vagy mulasztásért csak az utóbbiak felelősek.

A második bekezdésben foglalt rendelkezések harmadik személyeknek a törvényellenes cselekvésekből vagy mulasztásokból kifolyólag az üzlettulajdonossal szemben támasztható kártérítési igényeit nem érintik.

Vélemények. Az üzletvezetői állásnak olyannak kell lenni, hogy vele ne rendelkezessék senki és ha ő valamit helytelennek tart, annak cselekvésére őt senki se szoríthassa és minden cselekvéséért felelősségre legyen vonható. (*Magyar mérnök és építészegylet.*)

A második bekezdés az „Ellenben” szótól kezdve végig törlendő, mert a felelősség felétetes nem lehet. Ha egy üzemnél azért alkalmaznak felelős üzletvezetőt, mert a tulajdonosnak a képesítése nincs meg, úgy a tulajdonosnak az üzemvezetésbe csakis annyi beleszólása lehet, a mennyit az üzletvezető elfogad, mert csakis ez utóbbi képes megítélni, hogy a tervezett intézkedésért szakszerűségből felelősség vállalható s a felelősség érzete csak akkor fejlődhet ki az egyénben, ha tudja, hogy azt semmiképen szem hárihatja másra. A törvénynek az üzletvezető nehéz helyzetében még ennek segítségére kell jönni, s a tulajdonost fokozott mértékben büntetni, ha az üzletvezető beleegyezése nélkül intézkedik. Az üzletvezető állása éppen olyan, mint a gyámé vagy zárgondnoké, tehát ekként is bástyázandó körül. (*Orsz. m. bány. és koh. egyesület.*)

II. fejezet. Képesítéshez kötött iparok.

Vélemények. Egy iparágat sem szükséges képesítéshez kötni. Sem Franciaország, Belgium, Olaszország, sem Anglia, sem Amerika iparosainak megélhetését azon körülmény, hogy ott képesítéshez kötött ipar nincs, nem nehezítette meg, ép úgy miként a nagyiparnak a kisipar rovására törlendő fejlődését nem volt képes megakadályozni mindazon szigorítás, mely Németország és Ausztria törvényeiben felvétellett. (*Magyar vasművek és gépgyárak országos egyesülete.*)

Az iparszabadság követelményének helyes volna legalább annyi engedélyt tenni, hogy képesítéshez csak az oly iparágakat kössék, melyeknél a kellő szak tudás elsajátítása tényleg több évi tanulást igényel, egyben pedig alkalom adassék arra, hogy ki-ki ott keresse boldogulását, a hol azt felhalálni reményli. A túl nagy részletezés nem helyes, mert például a cserép- és pala fedést ép úgy végezheti kőműves, mint ács. (*Orsz. m. bány. és koh. egyesület.*)

A törvényjavaslat 20. §-a. Az a gyáros, a ki gyárüzemében vagy azzal kapcsolatban kizárólag a gyárüzem céljaira valamely képesítéshez kötött iparágat folytat, ez iparág üzéséhez képesítést kimutatni nem köteles. Ha azonban a gyáros üzemében vagy az azzal kapcsolatosan folytatott iparágban iparostanulókat alkalmaz, az illető iparágára képesítést kimutatni köteles.

Gyár e törvény értelmében minden olyan ipari üzem, mely elemi erő által hajtott munkagépek igénybevétele és állandóan legalább tíz alkalmazott foglalkoztatása mellett, az üzemtulajdonosnak vagy bérlőnek a termelési munkában való részvétele nélkül, vagy elemi erő nélkül ugyan, de állandóan legalább husz alkalmazott foglalkoztatása mellett és az üzemtulajdonosnak vagy bérlőnek a termelési munkában való részvétele nélkül fél vagy egész gyártmányok termelésére folytatattik. Ha kétség támad az iránt, hogy valamely üzem gyárüzem-e vagy sem, azt az illetékes kereskedelmi és iparkamara véleménynek meghallgatása mellett az iparhatóság dönti el.

Vélemények. Az első bekezdésben foglalt rendelkezés sérelmes. Ez által lehetéssé lesz, hogy képesítéshez kötött ipart bárki képesítés nélkül, csak gyárosnak nevezze magát, a mire a javaslatban tervezett gyári minősítés helytelensége is segíti. (*Magy. mérnök- és építész egylet.*)

Az iparostanulók alkalmazása esetében a gyáripa-

rossal szemben is megkövetelt képzés feltétlenül elejtendő. Ez az intézkedés a 22. §-al is, mely a képzést a gyári üzemben segédi minőségben eltöltött 3 évi gyakorlat feltételéhez köti, ellentétben van; ha a segédminőségben szerzett gyáripari gyakorlat a képzésnél fontos, sőt alapvető momentum, semmiképpem érthető, hogy az iparostanulók miért rekesztessenek ki a gyáripari gyakorlati kiképzésből, a mi pedig mulhatalan következménye lesz annak az intézkedésnek, mely szerint az iparos tanulókat alkalmazó gyáros képzést tartozik kimutatni, a mi a gyárosok tulajdonképpeni részére bizonyára soha sem fog tehetni.

Minden kételyt kizáró világossággal és határozottsággal ki kellene mondani a törvényben azt, hogy a gyári termelés körében a képzés kényszere teljes egészben hatály nélküli, s hogy a gyárakban folytatott bármiféle műhely munka a gyári vállalkozót sem arra nem kötelezi, hogy maga képzést mutasson fel, sem arra, hogy az illető műhelymunkát csakis képzéssel bíró kézművesek alkalmazásával folytathassa. Hazai gyáriparunk érdekei ezt annál határozottabban igénylik, mert egyrészt a gyári termelés bármely kézműves munka természetével bíró szükségletei semmiképpem sem szolgálhatók ki a kézművesiparosok kénye-kezdvének és a képzéssel bíró kézműves iparosokkal szemben semmiféle függő viszonyt meg nem tűrhetnek, de másrészt a gyári termelés körében feleltébb súlyos komplikációk keletkezhetnének abból is, ha képzett vagy nem képzett munkások közt törvényen alapuló megkülönböztetések vitetnének be a gyárak üzemébe, a melyek munkájának természetét egyenesen kizárja azt, hogy egyes foglalkozások csak képzés alapján legyenek üzemeltetők, illetőleg hogy löbb és rokoatermészetű foglalkozás gyakran ugyanazon munkások által végezhető ne legyen, mert a gyári üzem egészen más szempontokon épül fel és annak körében a képzésnek egyáltalán érvényesülni nem lehet, nem szabad. *(Magyar gyáriparosok országos szövetsége.)*

A gyáripar érdeke, hogy minden esetben mentesítsék a képzési kényszertől. Ennek folytán kihagyandó a szakasz második bekezdése, a mely a képzés kimutatását követeli a gyárostól azon esetben, ha tanulókat alkalmazni kíván. A szakasz első bekezdése a gyárost a képzés kimutatásának kényszere alól mentesíti ugyan, de ezen liberális és igazságos intézkedést teljesen lerontja a második bekezdés, mely a tanoncirtásnál a képzés kimutatását követeli, minthogy ugy szólván nincs gyár, a mely tanoncokat ne kényszerülne foglalkoztatni. Ezen kérdés elbírálására egyedül a gyáripar jogosult, már pedig a gyáriparosok körében egyhanguan nyilatkozott meg azon óhaj, hogy a gyáripar ezen képzési kényszer alól minden megszorító rendelkezés nélkül kivétellessé. Azon követelés, hogy a képzés mutattassék ki minden egyes iparágban, melyekben tanonc tartatik, a kisebb üzemek fejlődését teljesen lehetlenné tenné. Németország hatalmas ipara sem fejlődött egyik napról a másikra, sőt annak gerincét mostan is azon kisebb gyáriparvállalatok képezik, a melyek egészséges alapon kis keretekben megkezdve körültekintéssel vezetve, évről-évre organikus fejlődnek és lesznek nagyobb iparvállalatokká. Ha például egy kisebb gépgyár mely 30—40 emberrel dolgozik, azzal sujtatnék, hogy minden egyes iparágban, a melyet üz, tehát lakatos-, kovács-, esztergyáros-, öntő-, esetleg asztalosműhelyébe külön-külön képzett egyént alkalmazzon, avagy oly egyénet, a ki mindezen képzéseket magába egyesíti, a terheket meg nem bírja. *(Magyar vasművek és gépgyárak országos egyesülete.)*

A gyár fogalma a következőleg definiálendő: „Gyár e törvény értelmében minden olyan ipari üzem, mely elemi erő által hajtott munkagépek igénybevétele mellett állandóan legalább husz munkást foglalkoztat és fél- vagy egész gyártmányt termel.” *(Országos középítési tanács.)*

A gyár akadémikus meghatározására az ipartörvényben nincs szükség. *(Magyar mérnök- és építész egyesület.)*

A szakasz törlendő, mert a gyáripari természeténél fogva képzéshez kötött ipar nem lehet. A gyáripar definíciója pedig oly szerencsétlen, hogy ez egyáltalán nem maradhat a törvényben. *(Orsz. m. bány. és koh. egyesület.)*

A törvényjavaslat 24. §-a: „Képzéshez kötött ipart, az építőmesterségeket kivéve, mesterként, tanuló tartásának jogával csak az gyakorolhat: A.) a ki az illető ipar elméleti és gyakorlati ismereteinek tanítására létesített szakiskola szabályszerű végbizonyítványával igazolja, hogy az illető szakiskolát legalább elégséges eredménnyel elvégezte és munkakönyvvvel igazolja, hogy az iparral, melyet mint mester, üzni kíván, segédként legalább két évig foglalkozott; b.) a ki az illető ipar elméleti és gyakorlati ismereteinek tanítására létesített szakiskola szabályszerű végbizonyítványával igazolja, hogy az illető iskolát legalább elégséges eredménnyel elvégezte; c.) a ki az e törvényben szabályozott mestervizsgát letette és ez alapon az illető iparnak mesterként való üzésére képesítettnek nyilvánított.”

Vélemények. A mestervizsga intézménye a régi céhrendszer hagyománya, mely a mai gazdasági viszonyoknak egyáltalán nem felel meg. *(Magyarországi szak szervezeti tanács.)*

A szakasz a következő új ponttal egészítendő ki: „a ki a műegyetem által kiállított, vagy honosított oklevelet mutat fel és az általa üzendő iparágban két évi ipari gyakorlattal bír.” Az új pontnak felvétele azért szükséges, mert előfordulhat az az eset, hogy műegyetemi oklevéllel képesített egyén szintén kívánhat egy képzéshez kötött ipart gyakorolni, a ki pedig műegyetemi tanulmányait elvégezte, az, az ezek alapján szerzett nagyobb intelligenciája folytán, két évi ipari gyakorlat után, még nagyobb mértékben alkalmas az illető iparág gyakorlására, mint egy szakiskolát végzett egyén. *(M. kir. József-műegyetemtanácsa.)*

A szakasz a következő rendelkezéssel egészítendő ki: „Minden okleveles mérnök és építész, bármely képzéshez kötött ipar mesterként való gyakorlására minden további képzés kimutatásának kötelezettsége nélkül jogosult.” Mert éppen a műszaki főiskolák azok, a melyek nemcsak az ipar gyakorlót, hanem annak vezetőit is hivatottak nevelni. Ezen intézkedés kodifikálásával nemcsak az ipart művelők nivója emellettik, de a szellemi proletáriátus is — bizonyos mértékig — a kellő mederbe visszatereltetik. *(Magyar mérnök- és építész egyesület.)*

A technikai főiskolát végzettek részére már e törvényben megadandó az a jog, a melyet más iskolák részére a miniszteri rendelet fog megadni, ennélfogva e szakaszba a következő mondat veendő fel: „Minden hazai műegyetemen és a selmebányai bányászati és erdészeti főiskolán nyert oklevéllel képesít bármely iparnak mesterként való gyakorlására minden további kötelezettség nélkül.” *(Orsz. magyar bányászati és kohászati egyesület.)*

A törvényjavaslat 41. §-a: „Az ipartestületek a mestervizsgáló-bizottságok megalakítására és működésére vonatkozólag, a törvény és a törvény alapján kiadott rendeletek korlátai között vizsgálati szabályzatokat alkothatnak, melyeknek érvényességéhez a kereskedelemügyi miniszter jóváhagyása szükséges.”

A kereskedelemügyi miniszter az ipartestületi mestervizsgálati szabályzat mintáját rendeleti uton állapítja meg.

Vélemény. Kivánatos, hogy a mestervizsga különösen gyakorlati jellegű legyen, az elméleti tárgyaknak lehetőleg mellőzésével. *(Magyar vasművek és gépgyárak országos egyesülete.)*

A törvényjavaslat 42. §-a: „Aki valamely képzéshez kötött iparágat kíván üzni, de az e törvényben

előírt képesítést saját személyében kimutatni nem tudja, köteles minden egyes üzni kívánt képesítéshez kötött iparágban olyan üzletvezetőt alkalmazni, a ki az illető iparnak önálló üzésére a törvény értelmében saját személyében képesítve van. Egy üzletvezető alkalmazása mellett több képesítéshez kötött iparágat is lehet egyesítve gyakorolni, ha az üzletvezető képesítését az illető iparágak mindegyikére kimutatja.

Aki személyes képesítés hiányában üzletvezető alkalmazása mellett folytatja iparát, a mester címet akkor sem használhatja, ha az üzletvezető az illető iparnak mesterjogon való üzésére képesítve van; azonban iparostanulót ebben az esetben tarthat.

Olyan iparokat, a melyeknek gyakorlása a képesítés kimutatásának kötelezettségén kívül iparhatósági engedélyhez van kötve, csak a képesítésnek az iparüző saját személyében való kimutatása esetén lehet gyakorolni, kivéve, ha az ipar reáljogon vagy az iparos özvegye által vagy a kiskorú gyermekek, illetve unokák javára folytattatik.

Ha az üzletvezető csupán a személyes képesítés hiányának pótlása végett alkalmaztatik, ebben az esetben az e törvénybe ütköző cselekményekért és mulasztásokért kizárólag az iparos felelős.

Vélemény. A szakaszt törölni kell. A harmadik bekezdés oly rendelkezést tartalmaz, amely lehetetlen állapotot teremtene sok nagyobb gyárvállalatban. Az 59. §. 21. pontja az engedélyhez kötött iparok alá sorozza az oly üzleteket, a melyeknél az áruk részletfizetésre, a tulajdonjog felátadása mellett adatnak el. Ezen körbe tartoznak mezőgazdasági gépgyáraink majdnem kivétel nélkül. Tudvalevő, hogy mezőgazdasági gépgyáraink élén vagy kereskedő, vagy mérnök emberek állanak. Már most, ha a 42. §. 3. bekezdését alkalmazni kívánjuk, szükségessé válnék, hogy ezen vezető állásban lévők saját személyükben mutassák ki (vegyes üzemről lévén szó) a következő képesítéseket: lakatos, kovács, esztergályos, asztalos, mintasztalos, öntő, mázó és esetleg más egyebet. Mezőgazdasági gépgyáraink hivatásuk magaslatán állanak és büszkén vallhatjuk azt, hogy ezen a téren teljesen egyenrangúak vagyunk bármely más nemzet hasonló iparával. Tekintélyes gyáraink éppen a szabadság levegőjében nőhetnek nagyra, nem helyes tehát egy minden tekintetben kielégítő állapotot az érdekeltek akarata ellenére megváltoztatni. *(Magyar vasművek és gépgyárak orsz. egyesülete.)*

Felhívás.

„Bánya“ célja és feladata kettős: egyfelől a magyar bányászati társadalmat igyekszik egy egészszé tömöríteni és közvetíti a nyilvánosság számára annak jogos vágyait és igényeit, másfelől pedig a hazai és világsajtónak oly megbízható bányai hírekkel és adatokkal szolgál, hogy a nagy mértékben diszkreditált bányai iparunknak régi jó hírnevét úgy itthon, mint a külföldön visszazerezzé, az önző spekulációt és szélhámoságot pedig kiméltlenül leplezze.

Minden érdekkörnek van orgánuma, amely arra szolgál, hogy jogos vágyainak és igényeinek szószólója legyen a napisajtó és ennek révén a nyilvánosság előtt. A bányai ipar ilyen egyedüli orgánuma „A Bánya“.

„A Bánya“ immár harmadik évfolyamának kezdetén jóleső örömmel tapasztaljuk, hogy törekvésünk nem volt hiábavaló.

A bányászati társadalom felismerte a kizárólag az ő érdekében kibontott zászló nemes ideálját és szelplőtlen tisztaságát. A hazai bányászat legfőbb tisztviselője, a pénzügyminiszter, az állami és magánbánya- és kohóvállalatok stb. mindannyian helyesnek, szükségesnek és hűzágpótlónak ismerték fel „A Bánya“ című lapot és azt pártolásra méltónak találta.

„A Bánya“ érdeme, hogy ma már alig lehet találni napilapjainkban olyan hírlapi közleményt, ami annak előtte oly gyakran fordult elő, hogy a nagyközönséget dajka-

mesékbe illő hírekkel árasztották el, tájékozatlanságát és jóhiszeműségét egyesek önző és spekulatív célokra használnák ki. Ma ily eset nem fordulhat elő s „A Bánya“ szerénytelenség nélkül lehet büszke erre a sikerére, valamint arra is, hogy a bányászati jelenségekről nemcsak belföldön, hanem a kontinensen és a tengeren túl is a szaklapok színe-jáva „A Bánya“ leggyorsabb és legmegbízhatóbb közléseiből meríti értesüléseit és a „A Bánya“ szerkesztőségéhez fordul bizalmas felvilágosításért. „A Bánya“ fokozottabb fejlődésének legnagyobb akadályai: bányászközönségünk konzervatívizmusa egyrészt és — bocsánat az őszinteségért — nagy foku indolenciája. Bányász-társadalmunk a maga teljes egészében még egyáltalán nincs áthatva „A Bánya“ nemes céljától, irányától és hazai bányai iparunk érdekéből ily lapnak kényszerű szükségességétől. Pedig a bányászati társadalom érdeke megkívánja, hogy „A Bánya“ fokozatosan fejlődjék.

Ezért fordulunk jelen sorainkkal „A Bánya“ minden nemes jóakarójához és barátjához azzal a bizalomteljes kéréssel, hogy „A Bányát“ ki-ki tehetségéhez mérten támogassa! A teljes siker a bányászati társadalom minden egyes tagjának közreműködésétől függ, a bányászati társadalom egyetlen-egy tagjának közreműködése sem felesleges, midőn a teljes siker biztosításáról van szó.

Első sorban az igazgatóságok és hivatalok vezetőségeit kérjük egyenként és összesen, hassanak oda, hogy „A Bánya“ erkölcsi és anyagi támogatása saját ügykörükben teljes legyen.

Másodsorban — de nem kevésbé — kérjük az összes üzemvezetőségeket lépjenek „A Bánya“ terjesztői közé, s legyenek a lapnak szellemi munkásaivá.

Mindenkitől csupán csak annyi támogatást kérünk, amennyire ki-ki képes, de amennyit az ügy meg is kívánhat tőlük. „A Bánya“ minden egyes ily támogatással hatványozott erőre tesz szert és fokozatosan fejlődve, bányai iparunkat ország-világ előtt méltóan fogja képviselni.

Minden kérdésben elfogadunk haszabb-rövidebb cikkeket, azonban azoktól, akik ily cikkek megírásához vagy elegendő idővel nem rendelkeznek, vagy kedvet nem éreznek, szívesen vesszük, sőt kérjük az üzemkészek előforduló bármily jelenségnek rövid közlését. Erre kiváló súlyt fektetünk; mert egyeseknek szemében jelentéktelennek is tűnhetik fel valamely jelenségnek közlése, de nem az a bányászati társadalom összeségének szemében.

Üzemi titkokat nem kérünk, indiszkrétciót senkitől sem kívánunk, csak azt akarjuk, ami mindnyájunkat érdekel. Ilyenek a sok közül: új zuzóüzem berendezése, az avult berendezés kicserélése, valamely bányarésznek felhagyása, új szintnek megnyitása, bányabeli szállítás, víz- és légvezetés, új leletek, érdekesebb ásványelőfordulás, érdekesebb telérképződés, furási jelenségek, bányabeszűntetés, az ennek következtében beállott változás, kohóbevitel, a kohóüzem jelenségei, a külszíni szállítás, anyagbeszerzés, munkáshiány, egyéb munkásjelenségek, társaspénztári ügyek stb. stb.

Minden magyar bányász és kohász támogatására bizton számítunk!

Miután szerkesztőségünk és kiadóhivatalunk nem fogadhat el névtelen és bérmentetlen levelet, mindenki becses közleményeinek postaköltségét — kívánatra készségesen megtérítjük.

Aki január hó 1-től kezdve „A Bánya“ új előfizetői sorába lép, annak a karácsonyi számot — mely a külföldön is méltó feltűnést keltett — pótlólag fogjuk megküldeni.

Amennyiben pedig szíves támogatására valamely oknál fogva egyáltalán nem lehetne számítanunk, kérjük, hogy annak jelölje „A Bánya“ jelen számát hozzá küldeni méltóztatassék. A vissza nem küldést előfizetői szándékunk tekintjük.

„A Bányá“-ra legcélszerűbben a csatolt postatakarékpénztári utalvány felhasználásával lehet előfizetni. Az előfizetési összeg a régi maradt:

egész évre	12 korona
fél évre	6
negyed évre	3

Jó szerencsét!

✂ HAZAI HIREK ✂

A rosznyói bányaaftisztí iskola első fél évi működését lezárván, láttuk annak az első évfolyam második felére szóló munkaprogramját. A vezetőséget a gyakorlati altisztképzésnek elméleti oktatással való kiegészítésére irányuló törekvéseért valóban csak elismerés illelheti s legmelegebben óhajtjuk, hogy odaadó munkásságát siker kísérje, hogy a magyar felvidéki bányászat ez iskola révén is képzett és általános tudású altisztikarhoz jusson. Az intézet növendékei ugyanis élethivatalusoknak megfelelően, míg egyrészt elméletileg képeztetnek ki, addig rendszeresen vajúri és elővajúri munkákra vannak beosztva s így mindenikből egy-egy munkását oktató és azt kiképző igazi altiszt várható.

A zólyombrézói m. kir. vasgyári kórház ünnepe. A zólyombrézói m. kir. vasgyári kórházat a múlt év őszén Allender Henrik m. kir. főbányatanácsos közbenjárására teljesen renoválták, új műszerekkel szerelték fel. Ugyancsak ő neki köszönhető az is, hogy a kórháznál még egy orvosi állást rendeztesítettek. Ezen lelkes pártolását az egészségügynek akarta dr. Kolczonay István, a brézói vasgyár buzgó, nagytudású főorvosa meghálálni, midőn Allender Henrik főbányatanácsos arcképét a kórház számára megfestette. Január 16-án délelőtt 10 órakor a kórház felavatási ünnepélye keretében ünnepelte ezen értelemben a vasgyár tisztikara Allender Henrik főbányatanácsost. 19 órakor vonult be a vasgyár tisztikara a rendelőszobába, ahol Allender remek és jól sikerült képe függött. Dr. Kolczonay főorvos szép beszédben üdvözölte az ünnepelt főbányatanácsost, aki a kórház tökéletesítésére tett tevékenységével újlag bizonyította, hogy milyen humánus szellemmel gondoskodik a vezetés alatt álló intézményekről. Allender főbányatanácsos meghatva mondott köszönetet az orvosiért, majd a főorvos kalauzusa mellett az egész társaság megtekintette a kórház új berendezését és felszerelését. Azután dr. Kolczonay reggelire látta vendégül a megjelenteket. A lakomán, mely délután 2 óráig tartott, dr. Geduly Árpád, Allender főbányatanácsosra, Marek Károly főmérnök pedig dr. Kolczonay István főorvosra mondtak felköszöntőt.

Az osztrák-magyar vaskartel. Az osztrák-magyar vaskartel január 24-én Bécsben plenáris ülést tartott, amelyen a kartel folyó ügyei voltak napirenden. A napirenden volt többek közt a freistadli vasgyárnak a kartelba való bevonása is, melyre nézve kimondták, hogy mielőtt e dologban érdemleges állást foglalnának el, bevárják, hogy két kartelban levő vasgyár, melyeknek a kartellel való szerződése 1912-ben lejár, meghosszabbítják-e azt 1917-ig, mikor is az egész kartelszerződés lejár. Az árak változása tekintetében nem tárgyaltak és e kérdés szóba sem került.

Miért akarnak a Skodawerke Magyarországon ágyugyárat létesíteni? „A Bánya“ már megemlékezett arról, hogy az osztrák Skoda-művek Magyarországon egy ágyugyárat akarnak alapítani és már meg is kezdték ezirányban a tárgyalásokat, egyrészt a helyre nézve, másrészt pedig a kormányval a gyárnak nyújtandó államsegély tárgyában. E hír a hazai ipari körökben igen nagy feltűnést keltett, mert mindenki sejtette, hogy a Skoda-művek ez alapítási szándéka nem annyira a

magyar iparnak és a magyar érdekeknek, mint inkább az osztrák érdekeknek és osztrák tőkének fog szolgáltatást tenni. Most aztán sikerül teljesen hiteles forrásból az új alapításról a következő rendkívül érdekes részletek megtudnunk. A gyár ezek szerint a következők gyártására fog berendezkedni: 1. 10—15 cm.-es hajóágyuk. 2. Mindennemű ostromágyuk, 10—15 cm.-es. vagy nagyobb kaliberrel, a hozzájuk tartozó talpakkal. 3. 10 cm.-nél kisebb kaliberű tengerészeti ágyuk, taraczkok, tábori és hegyi ágyuk, betétcsövekkel és talpazatokkal. 4. Lövedék-felvonók mindenféle kaliberű ágyukhoz, tengerészeti és vártüzérségi célokra: tölténydobozok és a lövedékekhez való ládák. 5. Egyébb lövechnikai felszerelések, mint lőszerkocsik stb. Az ipartelep, melynek helye még nincs megállapítva, a terv szerint 40 hektár területet igényelne. Az első berendezése 3,500.000 korona lekötött tőkét emésztene föl és 400 munkást foglalkoztatna. Öt év leforgása alatt újabb 3,000.000 koronát fektetne a gyárba a vállalat és 800 munkásnak adna kenyeret. Az egész három és fél millió és később a 6,500.000 korona tőkét maga az osztrák Skoda-gyár hozna; kívánatra azonban hajlandó, bizonyos mértékben a magyar tőkének is részesedést nyújtani. Mindezzel szemben kéri mindenekelőtt az 1907. évi III. t.-cikkben biztosított állami kedvezményeket. Ehhez tényleg joga is volna. Kér azonban ezenkívül részesedést a lövedék-szállításokból, kéri, hogy 25 évre néki biztosítsák kizárólagosan a magyarországi ágyuipar: azaz, hogy egy másik gyár engedélyt ezen idő alatt ne kapjon és kér végül mindezek tetejébe pénzsegélyt, még pedig az állótőke 50 százalékát vagyis 1,500.000 koronát. Szóval ez az osztrák cég nem akar kevesebbet, mint azt, hogy a magyar állam szereljen föl néki egy egész ágyugyárat, amelynek milliós nyereségeit azonban kizárólag csak ő rakja zsebre és nem akar kevesebbet, mint egyszer és mindenkorra — mert 25 év nagy idő — lehetetienné tenni azt, hogy Magyarországon magyar tőkével és magyar alkalmazottakkal egy magyar ágyugyár létesíttessék. Ezt azonban sem a magyar miniszteriumoknak, sem pedig a magyar tőkének nem szabad megengednie.

Föld alá temetett bányászok. A gyalári kincstári vasbányák Mihály bányájában, mint Déváról jelentik, az egyik tárna talaja esőzés következtében meglazult és nagy tömeg föld omlott be. Két bányász a földtömeg alá került. Az egyik munkást három órai munka után összeszett fagokkal bár, de még élve kimentették, a másikat azonban csak hat órai munka után halva találták meg.

Új bányászati és kohótermék-üzlet Budapesten. Gomperz Lajos Leo Budapesten Gomperz L. cég alatt bányászati, kohó- és építészeti szakmában iradát nyitott.

Bányászmulatság Nagybányán. A Nagybányán és környékén élő előkelő bányász- és erdész-társadalom ritka kedves és jó animóju mulatságot rendezett január 22-én a „Műnz“ termeiben. A termekben, ahol máskor hivatalos komolyság nehezedik az arcokra, most tánc, víg pohárcsengés, zeneszó és mindezeknél érdekesebb női kacagás volt az uralkodó. Volt tréfás hangverseny, tánc, kedélyes mulatság és ami fő, bányász jókedv, aminek tanúja volt, hogy a mulatság reggelig tartott, sőt délután még folytatódott is. Az estélyen Neubauer Ferenc miniszteri tanácsos neje gyűjtést rendezett a

vasutas árvák részére, amely szép eredménnyel járt. A mulatságon jelenvolt hölgyek névsora a következő:

Asszonyok: Altnéder Ferencné, Berks Leoné, Bertalan Miklósné, özv. Delhányi Ernóné, Fischer Károlyné, Gábor Sándorné, Gellért Béláné, Gerő Gyuláné, Gurszky Jánosné, György Gusztávné, Hullán Jánosné, özv. Mészáros Gyuláné, Mikes Jánosné, Muzsnay Ferencné, Neubauer Ferencné, Oblatek Béláné, Ocsárd Károlyné, Pethe Lajosné, özv. Reguly Jenóné, Radó Pálné, Spissák Béláné, Szpappos Gézané, Szabó Adolfné, Tóth Gáborné, Urbán Mihályné, dr. Wagner Józsefné, Váradi Antalné, Weisz Lajosné, Wiessner Richárdné.

Leányok: Berks Emmyke, Bertalan Mariska, Gellért Aranka és Elma, Gurszky Lujza, Janky Roxán, Martiny Ilonka, Mészáros Mariska, Neubauer Hermin, Oblatek Etelka, Sáríka és Cica, Ocsárd Böske, Radó Irén, Thierry Jolán, Weisz Pirike.

Vasárúkvitelünk Romániába. Abból az alkalomból, hogy az új miniszterelnök, gróf Khuen-Héderváry Károly a képviselőházban bemutatta a Romániával 1893. december 21-én kötött kereskedelmi egyezményhez tartozó, 1909. évi április 23-án kötött pótszerződés becikelyezéséről szóló törvényjavaslatot, az illetékes körök sokat foglalkoznak azzal a sajnálatos ténnyel, hogy míg Románia bevitele vas és fémárúkból az utolsó években rohamosan emelkedett, addig Magyarország kivitel Romániába vas- és fémárúkból egyre kisebb lesz. Így Romániába való összes kivitelünk vasárúkból 1906-ban 4,925.078, 1907-ben 2,278.013, 1908-ban pedig csak 2,016.513 korona volt. Remélhető azonban, hogy a fentemlített javaslat törvényerőre való emelkedése, ha nem is nagyon, de egy kissé mégis csak fel fogja lendíteni vasárúkvitelünket.

Magyarország 1906. évi kőbányászati termelése. A kereskedelemügyi miniszterium mostanában elkészült jelentése szerint 1906-ik évi kőbányászati termelése összesen 15 millió korona értéket képviselt. A jelentés kiemeli, hogy a közönségesebb kőárúkból mutatkozó szükségletünket a hazai ipar nagyjában fedezi, sőt egyes árúkból túlermelés is van, mely a külföldön talál piacot. Nagyobb behozatalunk csak a márvány- és gránitárúkból van, mert kőbányáink ezeket a kőfajokat kellő mennyiségben és mennyiségben nem termelik. Különösen áll ez elsősorban a svédországihoz hasonló gránitra, melyet hazánkban eddig még nem találtak; továbbá a belga fekete márványra és a fehér márvány némely fajára. Ennek következtében kívánatos volna, hogy jóminőségű márványtelepeinken nagyobb mértékű beruházásokkal oly vállalatok alakuljanak, amelyek az anyag kiaknázását s egyben annak ipari felmunkálását tűzik ki célul, mert az eddig követett és jól bevált módon a meglévő kőipari telepeknek állami gépek adományozásával való segítése az utolsó években mutatkozó eredmények szerint hovatovább feleslegessé válik, illetőleg az általános közgazdasági érdekeket és versenyviszonyokat tekintve, nem kívánatos.

A magyarországi bányatársulások működése. A bányászati és kohómunkások életét és egészségét nehéz hivatásukban az évről-évre tökéletesbbitett óvintézkedések dacára számos veszély fenyegeti. Ennek tudandó be, hogy az 1908. évből 553 munkásnak súlyos, 151-nek pedig halálos sérüléséről kell megemlékeznünk. A súlyos baleset által sújtott munkások közül 64 a kincstári, 458 a magán, 31 pedig a sóbányászati üzemébe tartozott, halálos kimenetelű baleset folytán pedig 16 kincstári és 135 magánvállalat munkása vesztette el életét. A bányászati és kohómunkásokat, valamint ezek hozzátartozóit, özvegyeit és árváit betegség vagy munkaképtelenség esetében a hányatársulások vannak hivatva nyomortól és pusztulástól megóvni. Ez az intézmény az 1908. évben ismét üdvös tevékenységet fejtett ki.

A kincstári és magánbánya és kohóművek társuláinak összes vagyona 1908. év elején 30,172.657 K-ra rugott, mely összeg az év folyamán, saját tőkének kamatai és jövedelmeinek címén 1.4 millió K-val, a munkások járulékából 43 millió K-val, a bányabérlők és birtokosok adományaiból 2.6 millió K-val, végül egyéb és átfutó bevételből 3 millió K-val gyarapodott. Ezzel szemben a társulások kiadtak munkások nyugbérére és végkielégítésére 1.4 millió K-t, kórpénzekre, gyógykezelési és temetési költségekre 2.2 millió K-t, egyházi, iskolai és a munkások és azok családja javát szolgáló egyéb címekre 175.388 K-t, kezelési költségek fejében 159.137 K-t, átfutó és egyéb kiadásokra pedig 2.7 millió K-t. A társulások összes vagyona az év végén a sóbányáknál alkalmazott munkások társuláinak 1,097.871 K-ra rugó vagyonával együtt 33,544.531 K-t tett ki.

Egy esetleges katasztrófa megelőzése. A „Zaránd” című lapban, mely bányász ügyekkel is gyakran foglalkozik, olvassuk a következő érdekes hírt, amelyet épen érdekessége miatt itt közlünk a maga egészében:

»A raibli bánya-okozta katasztrófából kifolyólag — ahol t. i. egy ideiglenes kórháznak elsüllyedésével több emberélet is esett áldozatul — fel akarjuk hívni illetékes köreink figyelmét az alábbiakra. Vidékünkön Kazanesden az elmúlt években kovandot bányásztak, mely ott ugynevezett tömszőkben fordult elő. Az egyik tömsző kitermelésének eredménye az volt, hogy az akkori üzemfőnök lakása alatt vagy-tózsomszédságban egy nagyobb földalatti ür, vagy mondjuk barlang keletkezett, mely állítólag nincsen kellően kitöltve. Az egész környéknek közete kovandos, mely a levegő és víz behatására erősen mállekony természetű, hiszen, ha nem tévedünk, 3 vagy 4 év előtt már a Tataroja patak is betört, volt az ottani bányába s az üzem csak nagymérvű vízváltatás mellett lehetett folytatni. Ugy tudjuk e mellett, hogy az ottani kovandot nem nagyon mély szintből bányászták s így a bánya fölötti földkéreg sem valami nagyon vastag. Mivel pedig ugyanott egy faiparvállalatnak emberei laktak, tartani lehet, hogy egy esetleges besüppedésnél emberélet is fog tönkre menni. Meg kell még jegyezni, hogy a fentebbi körülményeket nem mendemonda alapján írjuk, ellenkezőleg, ezeket egy — a viszonyokat legaprólékosabban ismerő és szakképzett — bányászembertől hallottuk. Ezeket figyelembe véve talán nem volna felesleges hivataltól utána nézetni a dolognak. Mert hát végeredményben még is csak megnyugtatóbb lesz, ha konstatáltatik, hogy a besüppedéstől nem kell tartani; mint esetleg később arról beszélni, hogy az épületek elsüllyedése alkalmával hány ember pusztul el.«

Felesleges megjegyeznünk, hogy laptársunk fentebbi fejtegetéséhez, s az abban elmondottakból levont konzekvenciához teljes mértékben csatlakozunk, s azokat a maguk teljes egészében magunkévá tesszük nem mulasztva el erre a dologra a magunk részéről is felhívni az illetékes körök figyelmét.

Szerencsétlenül járt szénbányamunkások. A Csolnok esztergommezei községhez tartozó Augusztá aknában a napokban olyan szerencsétlenség történt, amelynek ismét egy emberélet esett áldozatul. Haselmayer Lőrincz bányamunkás feladata volt a le- és fölmenő szállító kasoknak szénrel való megtöltése, mely munkájában azonban a bányában terjedő sűrű átláthatatlan gőz és füst igen akadályozta. Így történhetett azután, hogy a szállító kas üregében lépett, illetve zuhant, melyből ép midőn menekülni

igyekezett, a fejére eresztették felülről a súlyos, vasból való szállító kast, amely a szerencsétlen munkást valóság-gal agyonlapította. Holtan húzták ki az üregből s az előhívott orvos csak a bekövetkezett halált állapította meg. A hatóságok megindították a vizsgálatot annak kiderítésére, hogy terhel-e valakit felelősség a szerencsétlenségért. — Január 28-án, pénteken délután pedig a cebei köszénbányánál történt hasonló szerencsétlenség. Sipos Lázár bányamunkás nem tudni mi okból behajolt az akna-szájba éppen akkor, midőn a kosár megindult. Nem volt már ideje visszaugrani, mert a kosár elkapta fejét és leszakította. A megindított vizsgálat fogja megállapítani, kit terhel a felelősség a szerencsétlenül járt munkás haláláért.

Nem sikerült artézi kútfúrás. Közel egy eszten-deje már, hogy Solton hozzáfogtak egy második artézi kút megfúrásához, mindez ideig azonban nem koronázta siker a mélyrehatók fáradozását. Most végre a fúrás-sal megbízott vállalkozó megunva a sikertelen fárado-zást, ajánlatot tett a községnek, mely szerint, tekintettel arra, hogy fúrással már hosszabb idő óta 402 méternél vannak és dacára ez óriási mélységnek, nincs elegendő és élvezhető víz, engedje meg neki a község, mivel ily mélységben a fúrás óriási nehéz dolog, hogy itt abban hagyja, még pedig oly képpen, hogy a 3 rétegben talált vízel összeköti, mely így 40 liter lesz percenként és idővel élvezhetővé is válhat. Ez engedményekért viszont-szolgáltatul a saját költségén csináltat 25 méter hosszú szűrőt és a már meglevő községi kutakat pedig ingyen kitisztítja. A képviselőtestület ez ajánlat elfogadását a földmívelési miniszterium illetékes szakosztályának véle-ményétől tette függővé, mely vélemény kikérése céljából két képviselőtestületbeli tagot delegált, akik ez ügy-ben el fognak járni a földmívelésügyi miniszteriumban.

A gróf Csáky László praktialvi vas- és acéláru-gyár r. t.-ről, lapunk előbbi számában meg-említettük, hogy az elnöki állás valószínűleg gróf Wickenburg volt államtitkárval fog betölteni. Azon-ban nemcsak a kereskedelmi, de a műszaki személy-zetben is nagy változások történtek, s ennek kapcsán a legszebb tervek foglalkoztatják az új igazgatóságot. Ugyanis az üzemen kívül álló és alkalmatlanul el-helyezett régi pilléres olvasztót lebontják s helyette már a f. évben egy teljesen modern új nagy olvasztót lebontják s helyette már a f. évben egy tel-jesen modern új nagy olvasztót építenek és az öntödét is továbbfejlesztik. Az acélmű, mely ma is elsőrendű versenytársa bármely külföldi gyors-szerszám-acélgárnak, szintén fejlődni fog, miáltal a felvidék gyári ipara egy nagyfontosságú tényező-vel gyarapodik.

A petroleumipar bajai. A Magyar vegyészeti gyáro-sok országos egyesületének petroleumipari szakosztálya Szirmai Oszkár elnöklésével értekezletet tartott, melyen csaknem az összes hazai petroleumfinomító vállalatok, közöttük a felsőmagyarországi gyárak is képviselve vol-tak és melyen a Magyar gyáriparosok országos szövete-sége részéről dr. Hegedűs Loránt ügyvezető-igazgató, valamint Jelinek Lajos díjzabásügyi előadó is megjelen-tek. Az értekezlet behatóan megvitatta azt a súlyos hely-zetet, melybe a hazai petroleumfinomító gyárak a nyers-fuvardíjának felemelése folytán jutottak és hosszabb esz-mecserre után végül megállapodott abban, hogy a magyar ipar hátrányára történt díjzabási eltulodások kiegyenlítése végett behatóan megokolt emlékirattal fordul a kereske-delemügyi miniszterhez.

Petroleumforrások. Szapáry Pál grófnak a vasmeg-yei kisunyomi és muraszterdahelyi birtokain állítólag petroleumforrásokat fedeztek fel. A gróf a területeken fúrásokat eszközöltetett, amelyek a petroleum jelenlétét igazolták. Most Szapáry Pál gróf és Bothár Árpád nevű mérnöke egy francia pénzcsoportot akarnak létesíteni, mely a petroleum kitermelés elnökatalaihoz, hír szerint, már legközelebb hozzá fog. Ez a hír azonban még meg-erősítésre szorul.

✠ KÜLFÖLDI HIREK ✠

Magyar bányászok katasztrófája Amerikában.

Newyorkból nagy bányaszerencsétlenség híret hozta e héten a táviró. Primeróból (Kolorado) jelentették ugyanis hogy január 31-én hétfőn este a Kolorado Fuel and Iron-lársaság bányájában robanás történt és nagy szeren-csétlenségei okozott. Nyolc munkás életét vesztette és száznál több el van vágva a külvilágtól. A bányában szerencsétlenül járt bányászok közül másnap reggelig tizenötnek a holttestét hozták napvilágra. Attól tartanak, hogy száznál több szerencsétlenül járt bányász közül, a kik nagyrészt szlávok és magyarok, már egyszem él. A kutatás folyamán másnap délelőtt hetvenkilenc munkást megfulva találtak egy szellőztető aknában. Valószínű, hogy a halál elől menekültek oda. A katasztrófa idején, mint most megállapították, száznegyvenkilenc munkás dolgozott a bányában. Egy csütörtökön érkezett távirati jelentés szerint a primerói bányából eddig 42 holttestet hoztak napvilágra, 37 bányamunkás még hiányzik. Vionardino olasz bányász a ki egyedül élte túl a katasz-trófiát, elmondta, hogy a holttestek a bányában gulaalak-ban hevernek egymás tetején. Néhány holttestet ször-nyű égési sebek borítanak. A katasztrófa áldozatai nagyrészt magyarok, szlávok és olaszok. A szerencsét-lenség közvetlen oka eddig ismeretlen.

Bányakatasztrófák a külföldön. Az Illionis-államban (Amerika) levő Bartonvilleből jelentik, hogy az ottani bá-nyák lángban állanak. A bányákban valószínűleg munká-sok is vannak. Egy későbbben érkező távirat szerint az égő bányákban levő összes munkásokat sikerült megmen-teni. — A drakesporti (Kentucky) szénbányában borzasztó robbanás történt. Eddig husz halottat húztak elő a romok alól. Negyven munkás még be van zárva a tárnába. — Boroszloból táviratozzák Az „Isten áldása“ nevű szén-bánya Hildebrand tárnájában eddig még ki nem derített okból tűz támadt. A bányában dolgozó nagyszámu mun-kásságot idejekorán felszínre szállították. Az oltási és elszigetelési munkálatokat rögtön megkezdték és egész nap szakadatlanul és erélyesen folytatták.

Harc az acéltröszt ellen. Az amerikai trösztök ellen kiadták a harci jelszót. A hadjárat megindult, de a végét nem lehet látni. A trösztök között leghatalmasabb az acéltröszt. Az acéltrösztnek annyi alkalmazottja van, mint ahány szavazó polgára van Maine államnak. Az utóbbi években az acéltröszt olyan haszonra dolgozott, hogy csupán a szétosztásra váró haszon meghaladta Newyork városnak egész évi jövedelmét. A trösztnek oly óriási földterület van birtokába, mint Massachusetts, Vermont és Rhode-Island államok együttevée. Alkalmazottainak száma 180 ezer, kiknek munkabére évenként 128 millió dollár, tehát nagyobb, mint az az összeg, melyet az Egyesült Államok kormánya a hadsereg és haditengeré-zet fenntartására és új hadihajók építésére fordít. Annak a vasutvonalnak a hossza, mely a tröszt birtokában van, elérne Newyorktól Texasig, vagy Párisból Konstantinápo-lyig. Az óriási sínpályán 700 mozdony robot állandóan s a vasuti kocsik száma 30 ezer. Husz kereskedelmi kikötőt épített eddig a tröszt az Egyesült Államok területén s száz nagy ércszállító hajója van. Több, mint száz ércol-vasztó kohója van, melyek rendes körülmények között éjjel-nappal munkában állanak. A trösztnek ötven bányája van, hol megszakítás nélkül folyik a munka s amely bányákban évente 16 millió tonna ércet bányásznak s küldenek az acéltröszt kohóiba. A világ összes termésének ez egyhated százaléka. Az acéltröszt több acélt termel, mint akár az egész Anglia vagy Németország. Az acél-tröszt gyárai évenként tízmillió tonna kőszent, 11 millió tonna kocszot s 15 ezer millió (15 billió) kubik láb termé-zetes gázt fogyasztanak. Az Egyesült Államok acélterme-

lése 10,639.957 tonna volt, Angliáé pedig ötmillió tonna. Ebben az időben az egész világ acélttermelése 27 millió tonna volt s husz évvel később, vagyis 1909-ben maga az Egyesült-Államok termelt 24 millió tonna acélt és vasat.

Kísérleti kutak. Az északi német tartományok földbirtokosai állandóan panaszkodtak, hogy a bányák földalatti tárnái a talajból kivonják a vizet s évről-évre szülyed a talajvíz. A porosz „Landes-Oekonomie-Kollegium“ hallgatva a gazdák panaszára, feliratot intézett a földművelésügyi minisztériumhoz, amelyben azt kéri, hogy a kormány szervezzen talajnedvesség-vizsgáló állomásokat és kísérleti kutak segítségével tanulmányoztassa azt a kérdést, hogy a bányák milyen természetű és méretű károkat okoznak a sérelmes gazdáknak. A praktikus német gondolkodás dicséretére válik ennek a feliratnak a megokolása, a melyben a földbirtokosok hangsúlyozzák, hogy ezekkel a próbakutakkal csináltasson a kormány egyidejűleg olyan kísérleteket is, a melyek a talajnedvesség általános viszonyaira vonatkoznak. A megokolás gondolatmenete a következő. A porosz mezőgazda a növénytermelésnél minden kg száraz anyag előállításához 350 kg talajvizet használ el. Ha tehát például egy hektár földön 2000 kg növényanyagot termel (gyökérsúlyt is beleértve), akkor a talajból 7000 hektoliter vizet vonki. Hogy a kőpzelethez közelebb hozzuk a dolgot, megemlítjük, hogy ez a vízmennyiség egyenletesen elosztva 1 hektár talajon, 70 mm magasságban földné be az egész termőterületet. Igen ám, de a porosz gazda fokozni akarja termelését s mivel sem trágyával, sem szántással nem tudja többé a talaja termőképességét fokozni, rájött, hogy termékenyítő talajvizre van szüksége. Ezért irt át a porosz nagybirtokosok kollégiuma a földművelésügyi miniszterhez, hogy tanulmányoztassa kísérleti kutak segítségével a talajvíz természetét, mert a német termő föld produktívességét jelenleg a modern uradalmakban már oly fokra emelték, hogy azt trágyával és szántással nem lehet többé fokozni. A további fejlődéshez vagy öntözés vagy talajvíz-kihasználás lesz szükséges.

Német bányapapírok. A német bányapapírok piacról a lefolyt év utolsó napján erős mozgalmat jelentettek. A berlini bankok vidékről nagy rendeléseket kaptak bányapapírok vásárlására, míg az eladási rendeléseket mindenfelől táviratilag stornirozták. Ezt azzal magyarázzák, hogy a nagy „vegyes“, művek a lefolyt év utolsó hónapjaiban nagy nyereségekkel dolgoztak. Így pl. a német-luxemburgi bányatársulat 1909. IV. negyedében 43 %-kal többet nyert, mint az előző évnegyedben. A Phönix a legutóbbi két hónapban 2 millióval több felesleget ért el. A vegyes művek részvényei ma majdnem olyan magasan állnak, mint 1907-ben, amikor pedig kétannyi osztalékot fizettek mint 1909-re. Sok fuzió hír is kering, mert a kisebb vállalatok a lefolyt évben keservesen tapasztalták, hogy a mai üzleti és ipari szervezet mellett csak az igen nagy vállalatok boldogulnak. Egy aachen-i bankár nagy tételeket vásárolt a Rombacher Hüttenwerk részvényeiből. Milliókra rugó vásárlásokat említenek. A lotharingiai Ametz-friedei kohóvállalat részvényei Brüsszelben egy hónap alatt 800 frankról 900 frankra emelkedtek.

Németország fémbevitelle és kivitele szeptember hó végéig 1909. és 1908. évben méter tonnákban kifejezve:

		behozatal	kivitel	+ behozatal
réz	1909. év	130.942	48.790	+ 82.152
	1908.	134.137	52.648	+ 81.489
„	1909.	10.012	5.529	+ 4.483
„	1908.	10.687	4.439	+ 6.248
ólom	1909.	54.611	30.797	+ 23.814
	1908.	55.493	31.587	+ 23.906
„	1909.	33.020	75.287	- 42.267
„	1908.	24.303	68.667	- 44.364
nickel	1909.	2.373	1.370	+ 1.003
	1908.	2.354	1.290	+ 1.064
aluminium	1909.	5.918	1.255	+ 4.663
	1908.	2.364	857	+ 1.507
egyéb	1909.	851	7.733	- 6.882
„	1908.	795	7.242	- 6.447

(Eng. and. Min. Journ.)

✂ ÜZLET. SZÁLLÍTÁSOK. ✂

Gépek szállítása. Nagykároly város villamos műveinek kibővítéséhez szükséges gépek és géprészek szállítására hirdetett és 1909. szept. 9-én lejárt versenytárgyaláson megbízást kapott a Ganz és társa villamosági részvénytársulat 28.265 korona, a Nicholson gépgyár rt. pedig 117.134 korona értékben.

Közszállítás. A Máv. budapest-balparti üzletvezetősége által 1909. szeptember 14-én megtartott versenytárgyaláson bazaltkocka és fejkövek szállítására Hofbauer Jakab és Lehner Sándor budapesti kőbányatulajdonosok 11.552 K 20 fillér, Holdampf Sándor utódai Aprily testvérek és társai süttöi kőbányatulajdonosok pedig 20.400 koronányi értékben kaptak megbízást. Ugyanezen versenytárgyaláson megbízást kaptak még műkövek és terméskő szállítására Zsiliczán József és társai zsarnóczai kőbányabérnök 25.116 korona, terméskő szállítására pedig a „Felsővidéki parcellázó és gazdasági ban rt. Nyitra“ 32.680 korona, Szmétana Samu kőlaki kőbányabérnök 11.100 korona és Grünhut József és fia szolnoki kőbányabérnök 13.100 korona értékben.

SZERKESZTŐI ÜZENET.

Érdeklődő. (Nagybánya.) „A Bánya“ olvasóinak tábora egyre növekedik, az előfizetők pedig nemcsak hogy megújítják előfizetéseiket, hanem még mint az alábbi sorok mutatják a levél eredetije szerkesztőségünkben megtekinthető elismerő nyilatkozatokat is küldenek. Az említett levél a következő:

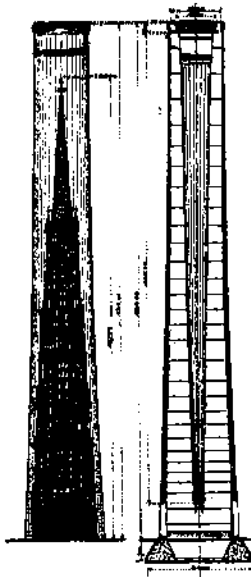
A laphoz és annak irányához való ragaszkodásom jeléül újra előfizetek. Bár csak a lap ebben az évben is megtartaná szókimondó, független álláspontját, hogy tovább is lelkes bányász lévén, lelkes, hű követője és híve lehessenek. Jó szerencsét.

(Selmecbánya.) 1. A Schlick-féle vasöntőde és gépgyár részvénytársaság igazgatósági ülésén elhatározta, hogy a március 12-ére egybehívandó közgyűlésnek részvényenként 28 korona, vagyis 7% osztalék fizetését fogja javasolni. 2. Még nem.

Bányamérnök felvétetik a Rimamurány-Salgó-Tarjáni vasmű részvénytársaság bányaműveinél. Pályázótól bányamérnöki képesítés (oklevél) és több évi érc- és szénbányászati gyakorlat megjelölése megkívánatik. Okmányokkal felszerelt pályázatok — fizetési igények megjelölésével — legkésőbb 1910. évi február hó 15-ig aláírt címre intézendők:

Rimamurány-Salgó-Tarjáni Vasmű Részvénytársaság
(B 286/7) Budapest, V., Nádor-utca 36., II. emelet.

A kémény a bécsi „Stefanskirche“-hez viszonyítva.

**A világ
legnagyobb
kéménye!**

**CUSTODIS ALPHONS
BUDAPEST, VII.,
ROTTENBILLER-U. 1**

**Kémények, ipari-
kemencék, kazán-
befalazások**

(B 186/52)

Lapp Henrik-féle Mélyfurások, Bányatelepek és Mélyművek Magyar R.-T.

Mélyfurások **Kútfurások**

Iroda: V., Báthory-utca 3. szám. **BUDAPEST** Gyár: X., Kőbányai-út 45. szám.
 Telefon 114-16. Telefon 152-72.

Gyémánt furás. Véső furás. ○ ○ ○ ○ ○ ○
 Mélyfurások kivitele. Szén, érc, kősó, kálisó furások: Sós víz, földolaj, földgáz, szénsav, ásványvíz és mindenemű kútfurások. ○

Még a legmélyebb furásnál is a legmesszebbmenő jótállást vállalunk. ○
 Eddig 800 mélyfurás készült 1512 m. mélységre a Lapp-féle szabadalom szerint. Legjobb hírű ilyenmű vállalat. ○ ○ ○ ○ ○ ○

FELLNER LEO
 műszaki papirgyára
 BUDAPEST, Váczi-ut 4. szám.
 Telefon 28-48. Sörgöncim: Positiv, Budapest

Saját gyártmányu FÉNYMÁSOLÓPAPIR és VÁSZON, MÁSOLÓPAPIR, VIASZ és CREÁT-PAPIR. TELJES FÉNYMASOLATI BERENDEZÉSEK. FÉNYMÁSOLATOK. JERTAGRAFIA. AUTOGRAFIÁK.

Fénymásolatok sürgős esetekben, esetleg az esti órákban is villanyfény mellett készülnek

(B. 197/43)

Fontos munkásjóléti intézmény!

Bányák és ipartelepeknek saját üzemű szikvizgyártó-berendezésekkel

való berendezése.

Tessék 51. sz. árjegyzékünket kérni! □ Elsőrendű referenciák!

Dr. Wágner és Társai
 Egyesült Gyárak mint Betéti Társaság,
 Budapest, IX. ker., Tinódy-utca 3.
 Szikvizgépek, szifonok különlegességi gyára.

Referenciák:

Bosnische Ammoniak-Sodafabrik Act.-Ges., Lukavac,
 Bosnische Holzverwerthungs-Act.-Ges., Bosnisch-Brod,
 Diósgyőri m. kir. Vas- és Acélgár alkalmazottai fogyasztási szövetkezete, Diósgyőr,

Ganz és Társa, Budapest, M. kir. vasgyár, Zólyombréző,
 Skodawerke Act.-Ges., Pilsen,
 Weiss Manfréd fémárugyára, Csepel.
 Witkowitz Steinkohlen-Bergbau Act.-Ges., Witkowitz, stb.

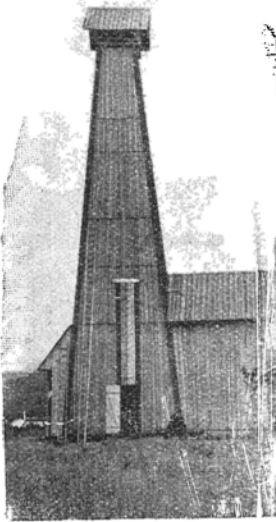
Szikvizgyártóberendezés hordókban való kimérésre.
 (Ugyanez palackokban való kimérésre is alkalmas)
 Szállítva a Magyar királyi államvasutak gépgyárának, Budapest, X., Kőbányai-ut 21.

(B. 247/50)

Mélyfurásokat

elvállal és furóeszközöket szállít:

ALBERT FAUCK & Cie

III/2. Vordere Zoll-
amtstrasse No. 11

■ **WIEN.** ■

Magyarországi
képviselő:

Herzog ■■

■■ **Ödön**

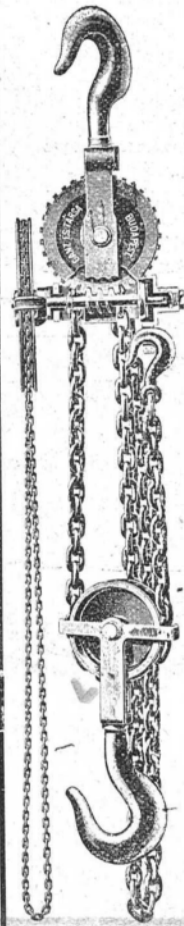
okl. mérnök

BUDAPEST

Erzsébet-körut 26.

TELEFON 107-07.

(B. 282, 52)

CONRAD ÉS TÁRSA

műszaki nagykereskedése

■ **BUDAPEST** ■

VI., TERÉZ-KÖRUT 15. SZ.

Csigasorok és emelőgépek

300 kgrtól 20.000 kgr. hordké-
pességig minden magasságra ál-
landóan raktáron tartatnak.

Egyedárusítás **GANZ és TÁRSA**

cégtől Magyarország részére.

(B. 19/2)

Schember Frigyes

Budapest, VI., Andrásy-ut 50.

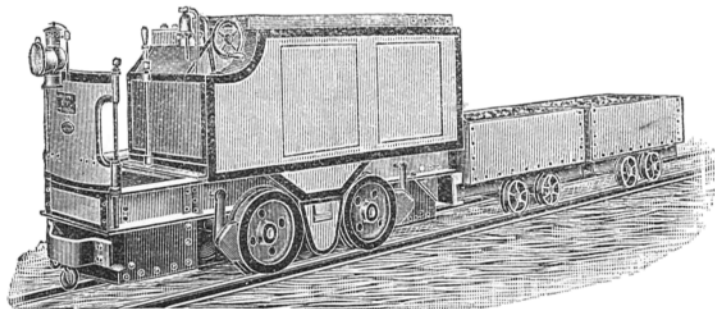
Bánya- és kohó-műszaki iroda

Tökéletesen tűz- és robbanásmentes

benzinbányamotorok

Még sujtóléges bányákban is minden
veszélyt kizáró módon használhatók.

Igen kicsiny építményűek, még a
legkeskenyebb keresztvágásokban is
kiválóképp alkalmasak.

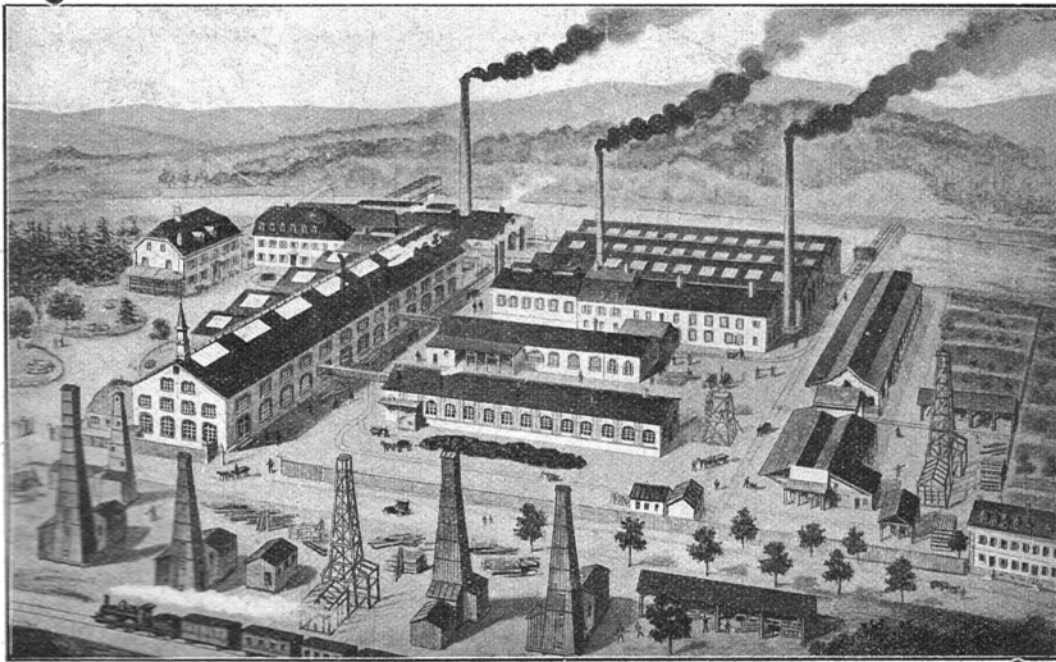

Az én benzin-lokomotívjaim előnye más rendszerűekkel szemben :

1. A karburator teljesen elesik, ennél fogva a tüzelőanyag hanyag kivétele lehetetlen. — 2. A robbanás a fel-
szívó és a kifuvó szellentyűjébe sohase csaphat át, ennél fogva elkerülhető a durranás és robbanás. — 3. Az
égő anyag szivattyuja fölösleges. — 4. A víz cirkulatióját eszközlő szivattyu sincs. — 5. A cirkulatio automa-
tikus. — 6. A viztartót csak egy-kétszer kell tölteni a munkaszak alatt. — 7. A mozdony egyazon teljesítőség
mellett kisebb és keskenyebb, mint bármely más rendszerűnél. — 8. Kevesebb tüzelőanyagra van szükség.

B. 238 44)

Mélyfúrások mindenféle módszer szerint.

Vogt Niederbruck.

Silrgöyöim

Hivatal Masmünster.

Telefon-szám 9.

Gewerkschaft Gute Hoffnung, Tiefbohrgesellschaft

NIEDERBRUCK bei Masmünster i. Elsass

Kombinált gőzüzemű mélyfúrógép véső és gyémántfúrára a legnagyobb mélységig a „System J. Vogt” szerint. — szabadalmazva minden nagyobb államban. — Ezzel a furási rendszerrel a legkülönbözőbb ásványok után furtunk a legnagyobb eredménnyel és pedig Németországban, Franciaországban, Olaszországban, Belgiumban, Romániában, Oroszországban és Afrikában. — Petróleumfúrák. — Aknamélyítési ragasztási eljárással vagy anélkül, furási-tervezetek, vélemények előtanulmányok hegyviszonyok geológiáról a tengerentúlon is. (B. 207/43/II)

DRÄGER MENTŐ- készüléke

Bányák és tűzoltók számára.

Német birodalmi és osztrák szab.

Arany érem St. Louis 1904. — Lüttich 1905.

Több mint 3200 készülék forgalomban.

- Dräger Oxigén tartánya újra-töltésre legalkalmasabb.
- Dräger Pulmotorja. Automatikus oxigénfejlesztő gépe mesterséges légzésre.
- Dräger Hordágya friss levegő sisakkal.
- Dräger Magasnyomású töltőszivattyuja komprimált oxigén részére.
- Dräger Villamos bányalámpája 12 órai világítás céljaira 1 1/2 N. K. lámpával.
- Dräger Villamos sisaklámpája három órai világításra.
- Dräger Záró ventilje acélkorongokra.

Költségvetés és árjegyzék ingyen és bérmentve.

Drägerwerk R. I.

Lübeck. ■■ Modern mentőkészülékek különlegességi gyára.

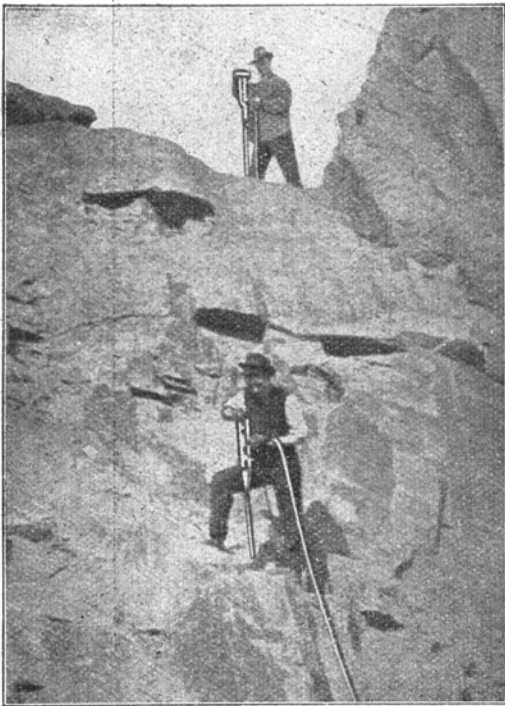
Képviselő kerestetik.

(B. 191./42 II.)

Ziehbänke & Richt-, Polier-, Entzunderungs-
... und Rohr-Abwalzmaschinen ...
für Stangen, nahtlose Rohre etc. aus Stahl, Kupfer, Messing usw. fertigt
Ch. Zimmermann
Maschinenfabrik, Cöln-Ehrenfeld.

B. 294/44 II.)

Magyarországi vezérképviselő

Molnár M. és Társai
 műszaki és mezőgazdasági cikkek nagybani raktára
 Budapest, V. Ferenc József-tér 6.

(B 227/40/11.)

SCHÜTZ A. G.

WURZEN i/Sa.

légsűrítő osztálya

szállít :

sűrített levegőjü kézi furó-kalapácsokat

automatikus átlétellel szén- és egyéb kőzet részére, lég- és vízhűtéssel, legnagyobb feljesítő képességgel, a legesekélyebb lég-fogyasztás mellett.

!! EXPANSIÓS SZABÁLYOZÁS !!
!! Legnagyobb üzembiztonság és tartósság !!

Különlegességek: Fejtő-, mélyítő- és vésőkalapácsok, valamint az összes sűrített levegővel dolgozó szerszámok a gép-, bányá- és kőipar részére. □□□□□□□□□□

Villamos forgófurógépek.

Légkompresszorok

szállíthatók és helyhezköthetnek. — A cég e különlegességgel 30 év óta foglalkozik.

A NOBEL DYNAMIT

✂ RÉSZVÉNYTÁRSASÁG ✂

szállítja

a jelenkor legjobb robbantó szereit.

Gyár: POZSONYBAN.

Különleges gyártmányok:

Robbantó gelatin, gelatin-dynamit, nehezen fagyó dynamit, bányalég-dynamit, Rhexit és Progressit; továbbá robbantó gyutasok, biztonsági gyújtószinorok,

a villamos gyújtáshoz való mindennemű szükségleti cikk, Tirmann-féle szab. perkussziós és dynamó-electromos izzógyújtók.